

Támpontok a bántalmazás felismeréséhez

Dr. Scheiber Dóra, Dr. Galajda Ágnes, Dr. Kovács Zsuzsanna

„Egy ember nemcsak a tetteivel árthat másoknak, hanem a közömbösségével is, és ebben az esetben is felelősség terheli őt.” – John Stuart Mill (1806–1873) angol filozófus

- 1. Azok a férfiak, akik bántalmazzák a feleségüket, nagyobb eséllyel fogják a gyermeküket is bántalmazni.**
- 2. Azok a férfiak, akik a gyermeküket bántalmazzák, nagyobb eséllyel fogják a feleségüket is bántalmazni.**
- 3. Az a gyerek, aki a felügyeletét ellátó személy áldozatává válik, nagyobb eséllyel származik olyan családból, ahol a férfi bántalmazta az anyát.**
- 4. Azok a férfiak, akik szemtanúik édesanyjuk bántalmazásának, nagyobb eséllyel válnak később bántalmazóvá.**
- 5. Azok a nők, akik szemtanúi annak, hogy az édesanyjukat édesapjuk bántalmazza, nagyobb eséllyel válnak később áldozattá.**
- 6. Azok a nők, akiket bántalmaztak, nagyobb eséllyel fogják a gyermeküket is bántalmazni.**

Anne Goldstein – a Bírónők Nemzetközi Szervezete Emberi Jogi képzésének igazgatója hívta fel a figyelmet a nők és a gyermekek elleni erőszak közötti kapcsolatra, a CEPOL (European Police College) és a Magyar Bírónők Egyesülete szervezésében, 2015 áprilisában tartott „Együttműködés a gyermekek és a nők elleni erőszak megakadályozásában” című nemzetközi szakmai konferencián.¹

A bántalmazó személyek mindent elkövetnek annak érdekében, hogy tetteiket elkendőzzék, uralmi pozíciójukat fenntartsák. Törekednek arra, hogy lelkiismeret-furdalást ébresszenek a bántalmazottban, s korlátozzák más hozzátartozókkal, barátokkal való kapcsolattartásuk lehetőségét, elzárva az áldozatokat attól, hogy segítséget kérjenek. Nem ritka az sem, hogy a bántalmazó saját magát állítja be áldozatként. Ezért fordulhat elő, hogy a bántalmazottakkal a mindennapi életben személyesen is találkozó szakemberek – orvosok, rendőrök, pedagógusok, egyházi személyek, bírák-egyáltalán nem, vagy csak nagyon nehezen ismerik fel a bántalmazás jeleit – nyilatkozta megnyitójában Dr. Darák Péter, a Kúria elnöke.

Jellemző a bűncselekmény folyamatos jellege, ciklikussága, valamint az, hogy a cselekményt egymást felváltva, egymásra épülve követik el. Vagyon és személy elleni elemek, családjogi kérdések keveredhetnek egymással.

A családon belüli erőszak előfordulásának csökkentése érdekében hazánkban az elmúlt években számos intézkedés történt. Az Egyesült Államokban az 1994. évi „Nők elleni erőszakról” szóló törvény óta 60%-kal csökkent annak mértéke.

Nemcsak a nők és a gyermekek közötti bántalmazás, hanem a családon belüli erőszak és az állatok bántalmazása, elhanyagolása közötti összefüggés is figyelemfelhívó. Számos tanulmány foglalkozik a családon belüli erőszak és az állatok bántalmazása közötti összefüggésekkel. Azon családokban, ahol a gyermekek rossz bánásmódja miatt eljárás folyik, akár 60% is lehet azon családok aránya, ahol legalább egy családtag ismertén bántalmazta a családdal együtt élő állatot.² A gyermekek fizikai bántalmazása miatt gondozásba vett családok 88%-ában fordult elő egyidejűleg az állatok bántalmazása, más bántalmazási formák – elhanyagolás, szexuális bántalmazás – esetén ez az arány 34% volt. Más vizsgálatok szerint átlagosan 22% körüli ez az arány.

A National Society for the Prevention of Cruelty to Children (NSPCC) szerint állat bántalmazása a:

- rúgás, öklözés, rázás, dobás, fojtás, mérgezés, vagy indokolatlan gyógyszerelés
- szexuális bántalmazás

Elhanyagolásnak minősül a táplálás, itatás, tartás, törődés és egészségügyi ellátás elégtelensége.

Egy felmérés szerint az egyetemi hallgatók 22%-a volt szemtanúja állatok szándékos kínszásának, 34,5%-uk szenvedett el rossz bánásmódot életében, és 12,4%-uk volt olyan, aki mindkét eseményt megélte.³ Más szerzők szerint ez az arány ennél jelentősen magasabb.⁴ A gyermek- és állatvédelem összefonódik, tekintve, hogy a gyermek- és állatbántalmazás közötti összefüggés elfogadottá vált.

Megállapítást nyert, hogy azokban a háztartásokban, ahol állatok rossz bánásmódban részesülnek, ott a gyermekeket is nagyobb eséllyel bántalmazzák vagy hanyagolják el.

Összefoglalva, a gyermekek bántalmazására gyanakodnunk kell ott, ahol a bármely családtag, vagy a házi kedvenc bántalmazása előfordul. Az áldozatok sikeres felépülése érdekében mielőbb hatékonyan be kell avatkozni, de szükség van a traumát követő rehabilitációs terápiaakra is.

2016. október 7-én a Magyar Bírónők Egyesületének rendezvényén kiemelt figyelmet kapott a 2016. május óta hatályos „Az egészségügyi ellátók feladatairól gyermekek bántalmazásának, elhanyagolásának gyanúja esetén” című, az Emberi Erőforrások Minisztériuma által közzétett szakmai irányelv.

1 Kúria Sajtótitkársága és Dr. Hegyi Eszter Jogi Fórum beszámolója

2 Animal Studies Bibliography. Deviney, Elizabeth, Jeffrey Dickert, and Randall Lockwood. 1983. The Care of Pets Within Child Abusing Families. *International Journal for the Study of Animal Problems* 4(4): 321-329.

3 Child welfare and animal cruelty: A survey of child welfare workers. *Journal of Emotional Abuse* 2007;7:83-96.

4 <http://swr.oxfordjournals.org/content/early/2012/07/09/swr.svs012.full#ref-20>